

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om extra konstnärspensioner

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om extra konstnärspensioner (RP 121/2015 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till kulturutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 1/2016 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Rami Sampalahti, undervisnings- och kulturministeriet
- chef för konststöd Esa Rantanen, Centret för konstfrämjande.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Keva.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om extra konstnärspensioner. Bestämmelser om extra konstnärspensioner finns i ett beslut av statsrådet som utfärdades 1974. Enligt grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter emellertid utfärdas genom lag.

Det föreslås att besluten om extra konstnärspensioner i fortsättningen ska fattas av Centret för konstfrämjande i stället för undervisnings- och kulturministeriet. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Betänkande ShUB 1/2016 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionen innebär att extra konstnärspension i fortsättningen beviljas med stöd av lag på samma sätt som extra pension för idrottsutövare, som numera beviljas med stöd av en lag som trädde i kraft 2015. I dagens läge baserar sig beviljande av extra konstnärspension på ett statsrådsbeslut och dess tillämpningspraxis. Propositionen ändrar inte det nuvarande innehållet i systemet för konstnärspensioner. Pensionen förblir en behovsprövad förmån som beviljas som erkänsla för en förtjänstfull konstnärlig karriär. Grunderna för beviljande av pension och beloppen på full pension och delpension förblir oförändrade. Läget förändras så till vida att extra konstnärspension inte längre beviljas av undervisningsministeriet utan uppgiften övergår till Centret för konstfrämjande.

Propositionen inverkar inte på antalet konstnärspensioner som beviljas årligen. Antalet bestäms fortfarande på grundval av det anslag som avsatts för syftet i statsbudgeten. I dagens läge utbetalas konstnärspension till totalt omkring ettusen personer. Under de senaste åren har 51 konstnärspensioner i form av full pension kunnat beviljas. Att antalet konstnärer har ökat har fått till följd att det funnits tio gånger fler sökande än pensioner som kunnat beviljas. Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar i likhet med kulturutskottet att eftersom allt fler ansöker om extra konstnärspension ökar behovet att se över antalet pensioner som beviljas.

Utskottet konstaterar att den behovsprövade pensionen är av särskilt stor betydelse för välmeriterade konstnärer vars inkomster är sporadiska. Nivån på deras lagstadgade pensionsskydd utifrån arbets- eller företagarincome är mycket låg. Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i kulturutskottets påpekande att vi i fortsättningen bör fästa ytterligare uppmärksamhet vid att utveckla konstnärers och andra egenanställdas möjligheter att försörja sig och vid hur deras sociala trygghet och pensionsskydd är uppbyggda så att de kan tjäna in egen pension utan margineffekter.

Med tanke på målet att förlänga tiden i arbetslivet anser utskottet att det är viktigt att personer under 60 år inte kan beviljas pension utan särskilt skäl. Ett sådant särskilt skäl kan enligt propositionsmotiven vara exempelvis permanent arbetsoförmåga på grund av hälsotillstånd. Arbetsoförmågan ska bedömas på basis av läkarintyg. Utskottet vill påpeka att utvärdering av permanent arbetsoförmåga är en krävande uppgift för Centret för konstfrämjande, särskilt om den sökandes förmåga att arbeta inte har blivit bedömd inom det övriga pensionssystemet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 121/2015 rd utan ändringar.

Helsingfors 19.2.2016

I den avgörande behandlingen deltog

Betänkande ShUB 1/2016 rd

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Anna-Maja Henriksson sv
medlem Arja Juvonen saf
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Juha Pylväs cent
medlem Vesa-Matti Saarakkala saf
medlem Annika Saarikko cent
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Martti Talja cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.